

Onderwerp Voortgang motie Zelfbeheer in wijken

Steller Mark Ronda



De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 3678581 Bijlage(n) 1 Ons kenmerk 4632844
Datum 13-11-2014 Uw brief van - Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Eind 2013 hebben wij u geïnformeerd over de voortgang van de motie "Zelfbeheer groen in wijken" (SB13.3966163) Hierin stond aangegeven dat wij u in 2014 verder op de hoogte brengen van ontwikkelingen rondom zelfbeheer. In deze brief informeren wij u over deze ontwikkeling.

Uitkomst gesprekken met de bewonersorganisatie

We hebben alle wijkorganisaties gevraagd of zij mee willen denken over een pilot met zelfbeheer. De volgende bewonersorganisaties gaven aan samen met de gemeente verder te willen denken: Bewonersorganisatie Beijum, Wijkraad Schilderswijk, Wijkraad De Hoogte, Bewonersorganisatie Oosterpark, Wijkraad Oosterpoort, Wijkraad Rivierenbuurt.

Geïnspireerd door het werkbezoek aan Almere gaat de bewonersorganisatie Beijum samen met de achterban de mogelijkheden om een heerd in zelfbeheer te nemen verder verkennen. Naast het initiatief van de bewonersorganisatie Beijum, heeft ook het Agrarisch Opleidingscentrum (AOC) ideeën om een project op te starten. AOC Terra wil in de wijk Helpman (waar de school is gevestigd) een buurtsamenwerking instellen samen met onder andere woningstichting Patrimonium, ondernemers en bewoners. Belangrijke doelen van de buurtsamenwerking zijn een vitale en aantrekkelijk buurt, het beheer van de openbare ruimte en het organiseren van burenhulp.

Werkbezoek de Hoekwierde in Almere

28 augustus is een afvaardiging met wethouder Gijsbertsen, betrokken ambtenaren, een raadslid en leden van de bewonersorganisatie Beijum en de Hoogte op werkbezoek geweest naar het voorbeeldproject de Hoekwierde in Almere. Belangrijkste doel van de dag was uitwisseling van ervaringen tussen bewoners, raadsleden en ambtenaren van zowel de gemeente Groningen als Almere.

Onderwerpen en thema's die aan de orde kwamen waren:

- Beheer van openbare ruimte (groen en grijs)
- Sociale processen
- Bevoegdheden en verantwoordelijkheden
- Financiering
- (Contract) afspraken
- Verdere ontwikkelingen

De heer van der Velde van de bewonersorganisatie Beijum heeft een treffend verslag gemaakt van deze inspirerende dag. Dit verslag is te vinden in bijlage 1.

Conclusie en vervolg

Het model van zelfbeheer in de wijk de Hoekwierde is niet één op één te kopiëren naar een andere wijk of buurt. Er zijn vele factoren die een rol spelen bij het slagen van zelfbeheer. Allereerst een aantal enthousiaste initiatiefnemers (uit de wijk) die bewoners weten te mobiliseren. Voldoende draagvlak is essentieel voor de continuïteit van zelfbeheer. Maar ook meer basale factoren zoals leeftijdsopbouw, opleidingsniveau en inrichting van de wijk spelen een rol bij de slagingskans van zelfbeheer.

De belangrijkste conclusie van het onderzoek naar zelfbeheer is dat we als gemeente een stimulerende en faciliterende rol hebben. Het initiatief ligt bij de bewoners. Het werkbezoek in Almere waarbij ook bewonersorganisatie waren uitgenodigd is daar een voorbeeld van. In de stad zijn vele kleinere vormen van zelfbeheer. Bij al meer dan 100 participatieprojecten zetten bewoners zich in voor hun directe leefomgeving. De belangstelling om deel te nemen aan participatieprojecten groeit nog steeds. Fruitboomgaarden, (moes)tuinen en bloemrijke stroken zijn in het beheer bij bewoners. Ook de jaarlijkse acties van Lentekriebels zijn een mooi voorbeeld van burgerbetrokkenheid. De ambitie van het college is om vormen van groenparticipatie en zelfbeheer verder te versterken. Niet vanuit een blauwdruk voor de toekomst, maar op basis van initiatieven van en behoeften in onze stad.

Concreet praten we binnenkort met de bewonersorganisatie Beijum en het AOC Terra verder over zelfbeheer. De initiatiefnemers bepalen de snelheid van het proces en de uitkomst van dit initiatief. Wanneer er nieuwe ontwikkelingen zijn zullen wij uw raad informeren.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,



de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman



de secretaris,
drs. P.J.L.M. (Peter) Teesink

Verslag en evaluatie bezoek Almere Haven, de Hoekwierde, dit in het kader van zelfbeheer op 28 augustus 2014.

Deelnemers Groningen:

- 1 wethouder met persvoorlichtster
- 2 vertegenwoordigers Beijum, 1 vertegenwoordigster de Hoogte
- 10 ambtenaren
- 1 raadslid (Groenlinks)

Deelnemers Almere

- 4 gemeente ambtenaren
- 6 leden van stichting EZH Zelfbeheer Hoekwierde

Inleiding

De Hoekwierde is een buurt binnen de wijk De Wierden in Almere Haven. Deze buurt is werkelijk uniek. Deze ligt direct aan het Gooimeer. Veel van de in totaal 135 koopwoningen kijken uit op het vele groen in de wijk. In de Hoekwierde bevindt zich het zogenaamde Vogelbos en aan de zuid-westzijde bevindt zich het Windbos. In beide bossen staan vele soorten struiken en diverse bomen, een paradijs voor vogels, vossen, herten en ander (on)gedierte. In het Vogelbos heeft men zelf een pad aangelegd (onderdeel van een van de routes door de wijk) met daarin zelf geplaatste verschillende nestkastjes en insectenhotel.

In de wijk staat een centraal wonen complex, een collectief gebouw (20 huurwoningen) waarin bewoners zelfstandig wonen, en een gemeenschappelijk gebouw hebben dat wordt gebruikt voor vergaderingen, gemeenschappelijke maaltijden, feesten, speelgelegenheid voor kinderen en atelierruimte.

De leeftijd categorie 45-64 jaar is het meest vertegenwoordigd, de betrokkenheid van de bewoners in totaal ongeveer 300, is +/- 60%. Het inkomen zit op midden modaal en lager. Opleidingsniveau MBO/HBO.

In 2010 heeft groot onderhoud van de openbare ruimte plaatsgevonden. Dit heeft zonder meer een positief effect op de wijk gehad. Het vervolg onderhoud wilde men zelf gaan doen en niet afhankelijk zijn van de gemeente.

In 2012 is dit tot stand gekomen in een 5 jaren project. De Gemeente Almere vertrekt op jaarbasis € 10.000,- voor dit project. Daarnaast heeft de Gemeente enkele machines ter beschikking gesteld. Zoals grasmaaier en enkele andere gereedschappen. Een veegmachine en andere motorwerktuigen, kettingzaag, trimmer etc. heeft men zelf aangeschaft.

In het opgestelde convenant (zie bijlage) is duidelijk aangegeven wat er van de Gemeente en de Stichting verwacht wordt en voor wiens rekening bepaald onderhoud komt cq. door wie het uitgevoerd dient te worden. Er is regelmatig tussentijds overleg.

De bewoners hebben gecertificeerde trainingen en cursussen gevolgd om veilig met de diverse machines te kunnen werken. Men heeft "ploegen" voor de diverse werkzaamheden en te gebruiken attributen. Ook heeft men EHBO'ers. Daarnaast is men inmiddels ook een erkend leerbedrijf.

De machines en andere gereedschappen worden opgeslagen in een container (6 x 3 mtr.) die op het volkstuintje staat, Deze heeft men zelf voorzien van 12 volt verlichting (2 accu's). Voor ongenode gasten heeft men op hoogte buiten een solar lamp met bewegingsmelder geplaatst. Het onderhoud en eventueel vervangen van onderdelen doet men in principe zelf.

Algemene bevinding en waarneming in de Hoekwierde

Het project loopt goed, zowel Gemeente als de leden zijn tevreden. Er is goede communicatie en overleg tussen beide partijen en men kan ronduit spreken. Er is weinig "afstand" en men is open en aanspreekbaar.

Gaande de rondleiding en tijdens de dialoog was te constateren dat de trekkers van het project geen "domme" jongens zijn en functies, kwaliteiten en connecties vanuit hun werk(verleden) mee hebben.

De algemene indruk tijdens de rondgang is positief, het is netjes, schoon, heel en veilig (er staat verlichting om de 15 meter). Aan de rand van het Windbos is door de jeugd een eigen "hangplek" gecreëerd, waar men niemand tot last is, maar wel in het (toe)zicht van woningen.

De lantaarnpalen zijn, meestal om en om, door de bewoners voorzien van hanging baskets met hangplanten erin. Een mooi en vrolijk gezicht. Deze worden 1x per week bewaterd door een bewoner met een zelf aangeschaft trekkertje met aanhanger voorzien van een los te plaatsen watertank met spuit.

Het midden in de wijk gelegen (rechthoekig) grasveld is voorzien van een jeu de boules baan, een boomgaard(je), voetbal gedeelte met houten doelpalen en een klimtractie van bomen (welke niet voldoet aan de algemene eisen) Tot nu toe word deze gedoogd, procedure loopt nog, de gemeente zelf heeft er geen problemen mee. (*Note: de stichting heeft diverse verzekeringen voor dekking op verschillende aansprakelijkheid*)

Recentelijk zijn er 2 wandelroutes door de wijk, een korte en een lange, de bewegwijzering heeft men zelf gemaakt op lantaarnpalen en met vrolijk uitziende paaltjes.

Her en der in de wijk zijn zelf aangeschafte afvalbakken voor hondenpoep. Dit komt men dan ook haast niet tegen. Sociaal toezicht is er zeker. Men wijst de eventuele boosdoener er wel op. Niet met een wijzend vingertje maar met bv.: *"U heeft zich zeker vergist? Dat moet niet op het gras maar in de bak"*

Door het slechte weer de laatste dagen is men niet met de veegmachine door de wijk gegaan en is er niet geschoffeld. Ondanks dit, zag het er schoon en netjes uit en is het een geslaagd project. Die bevestiging heeft men dan ook gekregen in de vorm van een prijs van € 20.000 van Groen Dichterbij. De stichting mag zich nu Flevolands Icoonproject 2014 noemen.

Op- en instelling Gemeente Almere en vrijwilligers Hoekwierde

De gemeente staat open voor zelfbeheer van het groen en is er ook aan toe. Ze durven los te laten. Het project in de Hoekwierde begint steeds meer indruk te maken. Ook aangrenzende wijken en buurten zien de voordelen van zelfbeheer en komen naar de gemeente toe en niet andersom. Bij klachten en gevraagde oplossingen, aanpassingen en onderhoud door de bewoners is de vraag van de desbetreffende ambtenaren wel "wat wil u er zelf aan doen"? Dit heeft effect op de sociale betrokkenheid en eigenaarschap(gevoel). Met als gewenst resultaat:

- Maatschappelijk effect
- Meer doen met hetzelfde geld

De Gemeente heeft als uitgangspunt dat de initiatiefnemer ook initiatiefnemer blijft, zij zorgen voor een wijkregisseur, toezichthouder(s), levert kennis en kunde en dragen zeggenschap over

Vanuit de Gemeente Almere probeert men op bv. bewonersavonden te stimuleren om zelfbeheer toe te passen, eventueel met ondersteuning van de vrijwilligers van de Hoekwierde, *het moet niet het mag!*

Hoe doen we zelfbeheer, dit staat in een zelfbeheerbrief, waarin afspraken, budgetten, gereedschappen en vakkennis en kunde opgenomen zijn. De Gemeente Almere heeft drie categorieën wat betreft de te verstrekken budgetten. (De Hoekwierde valt in categorie 2).

De vrijwilligers van de Hoekwierde geven o.a. gastlessen, informatie dagen/avonden en brengen door hun betrokkenheid dit ook onder de aandacht van de media, wat resulteert in een groter bereik van de gemeenschap.

De sociale cohesie in de wijk is hoog (60%). Het uitgangspunt is: *Vrijwillig en verplicht werkt niet, vrijwillig en verantwoordelijk wel*. Je moet mensen niet proberen vast te leggen. Signaleren en reageren, waarom haakt iemand af of komt erbij, dingen voordoen, er niet van uitgaan dat men het wel kan. Begeleiden en plangericht werken. Geen voorwaarden stellen. Je krijgt nooit iedereen mee en er zullen altijd mensen zijn die het niks vinden of dwars zitten. Overleg, open staan, niet dwingend zijn en beargumenteren lost veel op.

Conclusie: Almere staat open voor zelfbeheer en is er klaar voor en als we de aanwezige Groninger ambtenaren en wethouder zo aanhoorden dan waren zij onder de indruk en stonden er ook voor open en menigeen was er klaar voor.

OP WEG NAAR EEN EXCELLENT PARTNERSCHAP.

Evaluatie

In tegenstelling tot Groningen heeft Almere geen eigen mensen voor het groenbeheer etc. maar besteden zij het uit. Dit zou een struikelblok kunnen zijn voor uitvoering binnen de gemeente Groningen, maar hoeft niet zo te zijn. De huidige wijkbeheerders kunnen bv. als ondersteuning ingezet worden bij diverse projecten en /of op andere plekken in de wijk(en). Want laten we reël zijn, zelfbeheer zal niet overal mogelijk of welkom zal zijn.

Er is aardig over gefilosofeerd in Almere en tijdens de (terug)reis. De omvang van deze wijk is vergelijkbaar met diverse heerden in Beijum. Voor wat betreft Beijum zou, om een en ander te kunnen realiseren, een start gemaakt kunnen worden met bv. de huidige heerden comités en de werkgroep Groene Long (Groen & Grijs). Vanuit deze zou men dan de eerst aangrenzende heerd moeten proberen te stimuleren om zelf ook een en ander op te pakken.

In dit geheel is zeker een rol voor de BOB en de werkgroep Groen & Grijs weggelegd. Een pilot functie zou tot de mogelijkheden kunnen (moeten) behoren.

Een op kort termijn vervolg gesprek met de betreffende ambtenaren, om een en ander on the go te houden, is in het kader van het item burgerparticipatie zeker wenselijk.

Rein van der Velde

Enkele sites met info: (op de site van Omroep Flevoland staat ook een filmimpressie van de Hoekwierde)

<http://www.hoekwierde.nl/>

<http://www.omroepflevoland.nl/Nieuws/107725/almere-beheergroep-hoekwierde-wint-groenprijs>

<http://www.landschapsbeheer.net/projecten/dat-doen-we-samen/project/het-groene-stadsleven-de-hoekwierde/26>